

MAGYARÁG

1938. Mai 30
VII. No. 149

2 lei

APARE IN FIECARE ZI

Fondator:

PÁSZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr. SÁHY LÁSZLO

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ORADEA, PIATA MIHAI VITEAZUL

Németország ultimátumot küldött Csehszlovákiának

PRÁGA, május 28. Az Agent Radio jelenti, hogy Németország ultimátumot küldött Prágába. Az ultimátum időpontja azonban ismeretlen. Az ultimátum három követelést foglal magában:

1. A Németország határain összevont csapatokat rendeljék vissza.
2. A szudétanémet vidéken állítsák helyre a határforgalmat, mert súlyos következményekkel járhat a két ország német lakosai számára. Szüntessék be a csapatösszevonásokat.
3. Csehszlovákia fizessen kártérítést a meggyilkolt két szudétanémet hozzátartozójának.

Angol megfigyelések, angol tárgyalások

Strang William, az angol külügyminisztérium közép-európai osztályának főnöke Prágából elutazott a szudéta-német vidékre.

Hodzsa Milán csehszlovák miniszterelnök tegnap újból hosszasan tárgyalt a prágai angol követtel.

A prágai német követ újabb tiltakozást nyújtott át a cseh külügyminisztériumban az állítólagos cseh határsértés miatt.

A berlini sajtó azt írja, hogy a határsértések napirenden vannak és Prága nem tartja be ígéreteit. Vagy a cseh kormány nem ur a hadsereg felett, vagy pedig a katonaság

vezetői nem tudnak parancsolni alantasaiknak.

A Deutsche Diplomatische Korrespondenz foglalkozik az angol kormány tervével, mely szerint angol megfigyelőket küldenek ki a szudéta-német vidékre. A német külügyi-

nisztérium felhivatalosa szerint Németországnak semmi kifogása nem lehet e terv ellen, mert hiszen ez csak azt bizonyítja, hogy a szudéta-német vidéken olyan állapotok vannak, amilyeneknek nem szabadna lenni.

„Ha két évig nem lesz háború, Anglia hosszú békét tud biztosítani”

London, május 28. Chamberlain miniszterelnök a szakszervezetek képviselőivel folytatott tárgyalások során a felfegyverkezésről beszélt. Kijelentette, hogy reméli, misze-

rint két évig sikerül távartatnia Angliát a háborútól. Ha ez sikerül, úgy hosszú ideig tartó békekorszak fog következni.

Megszüntette az eljárást a bucarestii ügyészség a „Grupajul Roman” ellen

București, május 28. Körülbelül egy évvel ezelőtt a „Porunca Vremii”-ben sorozatos támadások jelentek meg a „Grupajul Roman” szállítóvállalat ellen. Később feljelen-

tés is érkezett az ilfovi ügyészségre és ebben azzal vádolta meg a vállalat vezetőit, hogy megkárosította a CFR-t, a postát, a fiskust. Egy évi vizsgálat után most fejeződött be az

ügyészség nyomozása. Az ügyészség alaptalannak találta a feljelentésben foglaltakat és vádmegszüntető végzést hozott.

Tüzes vasat égetett vadházastársa testébe

Craiova, május 28. Craiova külvárosában Dina Florea Constantin nevű asszony vadházasságban élt Radu Jonița gyümölcsárussal. A házaspár között napirenden voltak a veszekedések. Tegnap Radu

Jonița egy bottal addig verte az asszonyt, amíg az ájultan esett össze. Amikor magához tért, folytatta a kínzásokat.

Tüzes vasat égetett a szerencsétlen asszony testébe.

A megkínzott nő segélykiáltá-

sai hallatára a szomszédok értesítették a csendőrséget, amely nyomban kiszállt, de már az asszonyon nem lehetett segíteni. Kórházba szállítása után meghalt. A gyilkost a csendőrség letartóztatta.

TÁVIRAT

FELOSZLATTAK AZ IR PARLAMENTET

Dublin, május 28. Az ir parlamentet feloszlatták. A feloszlásra az a körülmény szolgáltatott okot, hogy a kormány egyik javaslatát 51 szavazattal 50 ellenében leszavazták. De Valera kiáltványt intézett az ir néphez: „Írországnak — mondja a kiáltvány — erős és állandó jellegű kormánya van szüksége, hogy megvalósíthassa a nagy nemzeti célkitűzéseket: Észak- és Délírország egyesülését.

FRANCIA LÉGÜGYI KÜLDÜTTSÉG LONDONBAN

London. — Vasárnap francia légügyi küldöttség érkezik Londonba, hogy az angol és francia légi haderő együtt működéséről tanácskozásokat folytassanak.

CSAKNEM ELFOGTAK CEVILLOT

A mexikói lázadást még most sem sikerült leverni. Cevillo tábornokot Potuzióban csaknem elfogták. Az utolsó pillanatban sikerült repülőgépen elmenekülnie. 12 kormányrepülőgép indult üldözésére.

TERJED A JAMAIKAI FORRADALOM

A jamaikai forradalom még tart. A lázongás áttért angol Guineara is.

Svájc is benne van a nagy német térképekben

Gené, május 28. A Gazette a Lausanne című svájci lap vezércikkben foglalkozik a Svájcra vonatkozó pángermán tervekkel. A lap azt állítja, hogy a német tantestület és a németországi esti tanfolyamok havi közlönyének áprilisi számában olyan térkép jelent meg, amelyben Nagynémetország magában foglalta a svájci terület legnagyobb részét is. A svájci lap idézi az esseni „National Zeitung” áprilisi 10-iki számát, amely hasonló térképet közöl.

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

Ahol az albán királyi pár mézesheteit tölti

C. c. „csodálatos városában”

Durazzo, május. — Három hete, hogy felzárkózott autónk végigrobogott a durazzói főutcán, az ujjongó lakosság sorfala között s a feketesásos dalkapuk egyik oldalán egy albánkosztümös kisfiu állt pirosvirágos kosárral, másik oldalán pedig fehérselembugyogós kislány tartotta készen hószínű rózsaszirmokkal teli füzta-puttyát.

A királyi pár, akinek lassan gördülő autója elé a durazzóiak ezeket a piros és fehér virágokat szórták, azóta fenn lakik a dombocskát koronázó palotában, amelynek terraszáról és erkélyéről gyönyörű kilátás nyílik az egész durazzói öbölre s a környező hegyekre. Büszkén és magányosan áll a betonfallal körülvett, piros-szürke

kövekből rótt, királyi nyaraló a hegytetőn, négyszögű formájával s nyitott lépcsői legelőszőr a trónterembe vezetnek, amelynek alig van párja ma az Adria mentén. Sikos márványpadlója az albán sassal, zafir és arany pompában tündöklő falfaragások mennyezete, trónszéke külön látványosság. Bálokra, ünnepekre is ezt a dísztermet használják, itt van a tánc s a zenekar helye is az emelet aranyrácsos páholya mögött. Gótikus ebédlő, Louis XV. szalon egészíti ki a fogadói termek sorozatát, míg a király és királyné hálószobáit az első emeleten rendezték be. A király óriási fürdőszobája hófehér márványkádjaival való ságos uszósarnok s igen modern a most épített női fürdő-

szoba is. Geraldine királyné hálószobája narancssárga brokát, ilyen a fal, az ágy behúzója is s az ágy fölötti baldachin. Értékes szőnyegek, festmények, velencei csillárok, ezüstkeretes tükrök díszítik még a kitűnő autó-serpentin-nel elérhető palotát, amelyet nyolc évvel ezelőtt építettek a legjobb olasz építésszek és Bécs első butorcsai rendezték be. A királyi pár októberig fog tartózkodni Durazzóban, ahogy máskor is ide tette át székhelyét Zog király, május elsejétől fogva s őszre már egyenesen beköltöznek az új fővárosi palotába, amely Tirana leg szebb pontján, kertek és ciprusok között, igazi királyi rezidencia.

Nagy mennyiségű
új férfi és női kelme-
maradékok

érkeztek

Steiner maradékoshoz
Caler. Victoriei 3. az udvarban balra.

aki a pompás homoku durazzo strandot felfedezte s azóta egész Albániában sikkek számit a nyarat itt tölteni. Kánikulában nem is a fenti kastélyban fog lakni az uralkodópár hanem a durazzói Lidón, szemben a kagylóalakú kikötővel amelyben egykor Pompei egyesült hadiflottája horgonyzott.

Durazzo ma a Balkán kapuja és a rómaiak idejében is főbejárata volt a balkáni félszigetnek. Itt kezdődött a légiónok Via Ignatia nevű nagy hadiútja, amely Szalonikiig és Bizáncig futott s a város hírtörája tele van érdekesnél érdekesebb római emlékekkel, többé-kevésbé hiteles anekdotával.

Albánia ma az az állam, amely példaadón fejlődik s a vendég, amint az amfiteatrálison emelkedő durazzói házerdőt elnézi a smaragdos halom aljában, méltán úgy érzi, hogy két ezredév múltán, Cicerónak ma újra igaza lenne...

DURAZZOI SÉTA a „KIRÁLY BARATJAVAL”

Kisérom, aki Durazzót magyarázza nekem, érdekesebb és exotikusabb, mint az egész város.

Albán csendőrnagy, aki jól beszél németül és büszkén tőri a magyart is, hiszen a háborút Lomaczy ezredesnél szolgált végig! A híres Mirdita törzsből való, a harcos északi nemzetségből, amely egyetlen volt egész Albániában, melyet az ország félevezredes rabsága alatt egy idegen hatalomnak se sikerült leigáznia, még a törökök se. Felesége hercegi családból származik, ő maga a legnagyobb albán érdemrend tulajdonosa, amellyel a „Király Barátja” cím jár. Fehér, tapadó henna nadrágot, házi szoties, sárga csikos inget, föltötte fekete sujtásos bordó posztómellényt hord s úgy tele van a legkülönbözőbb ezüst nyomokkal, hogy egész etnográfiai tanulmány köztük kiismerni magam. Égetett bőr derékszíjában ott a hosszucsövű, gyönyörűen cizellált ezüstpisztoly, az ugyanilyen kartus és puskapor-szelence, mellettük, harciasan az övbe dugva, a hosszú ezüstszipka, diónyi borostyánfejével — hirtelen összeszeszámozva, negyvenöt napoleon-arany, azaz 45 ezer lej.

S ezzel a különös kosztümös emberrel Ciceróról és Caeszárról diskurálunk a kis kávéházban... fülemnek se hiszek, mikor tökéletes latinsággal idézi az ismert cicerói mondatot Durazzóról, illetve Dyrachimuról, ahogy a rómaiak idejében a várost hívták.

Az Adria Lidója

Lemegyünk a tengerpartra, ahol egész kis fürdőváros alakult már ki, színes favillákkal, szépen faragott nyaralókkal,

sőt egy nagy hotelépítkezés kezdete is bontakozik, jelezve az Adria legújabb tengeri fürdőjét, amelyre idegenforgalmi

szempontból is jövő vár, mióta a maláriát tökéletesen sikerült kiirtani. A királynak is kedves villája van itt, ő volt a legelső,

Lassan, nagy nehézségek árán bontakozik ki a cseh helyzet

Róma, május 27. Cianó gróf olasz külügyminiszter beható tárgyalásokat folytatott Mackensen német nagykövettel a csehszlovák feszültség kérdésében. Jól informált római körök a helyzetet súlyosnak tartják.

London, május 27. Strang Vilmos az angol külügyminiszterium közép-európai szakosztályának vezetője Prágába érkezett. A prágai angol katonai attasé kíséretében bejárja a szudéta-német vidékeket és jelentést tesz az angol kormánynak.

Prága, május 27. Csehszlovákiában vasárnap tovább folytatják a községi választásokat. A felvidéken 22, Kárpátalján 58 községben tartanak választást.

Hodzsza: Nem vagyunk militaristák, de megvédjük magunkat

Londonból jelentik: A Daily Herald közli Hodzsza Milán nyilatkozatát.

— Nem vagyunk militaristák — mondotta a cseh miniszterelnök —, de megvédjük tudni védeni magunkat minden katonai támadás ellen.

Hiszek a békés megoldásban. A demokratikus rezsimben minden párt és minden nemzetiség szabadon fejlődhet, nem engedhető meg azonban,

Alvó férjére gyújtotta a háza a megvert asszony

A csendőrség elfogta az asszonyt

Satunare, május 28. A rossz házastársi viszony majdnem emberhalált okozott Rocsa községben. Az elmúlt éjjel veszedelmes tüzvész pusztított a községben. Két ház a hozzájuk tartozó melléképületekkel együtt porráégett. A kár meghaladja a 120 ezer lejt. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy gyújtogatás történt. Ion Grigore raesai gazdálkodó hosszú évek óta rossz viszonyban él a feleségével. Az ember mindig azzal gyanúsította a feleséget, hogy őt megcsalja. Napirenden voltak közöttük a veszekedések. Az elmúlt nap ismét összevesztek.

hogy egy párt véleményét erőszakkal akarja megvalósítani. Készek vagyunk meg egyezni Henlein pártjával két feltétel mellett: ismerje el, hogy a Központi kormány gondoskodik az államorganizmus létérdekeiről és ne kívánja megváltoztatni a külpolitikánkat, amely az összes államok együttműködésének vonalát követi, egyetlen egyet sem véve ki.

A szóváltás hevében Grigore megütötte a feleségét. A fiatal asszony kiment a házból és szörnyű bosszút forralt. Miután férje elaludt, rongyokat szedett össze, majd petróleumot locsolva rájuk, az eresz alatt meggyújtotta azokat. Amikor a lángok a zsúpettőn magasra csaptak, elmenekült. A tűz világára felébredt szomszédok alig tudták kimenteni Grigoret az égő házból és csak nehezen voltak képesek megmenteni a tüzvész továbbterjedését. A csendőrség néhány órával elfogta a gyújtogató asszonyt, akit bekísértek a satunare ügyészségére.

Háborus láz fogta el Délamerikát

Cedillo mexikói tábornok nemcsak, hogy nem hagyta el az országot, hanem csapa-
taival benyomult az egyik mexikói tartományba és több vasúti állomást elfoglalt

Newyork, május 28. Mexikóból érkező jelentés szerint, Cedillo lázadó mexikói tábornok párhívei behatoltak Guaranjusto mexikói tartomány területére s a Mexikóból az Egyesült Államokba vezető vasútvonal több kisebb állomását megszállták. Egy Texasból Mexikó felé tartó vonat Potosi tartományban kisiklott. A szerencsétlenségnek

több sebesültje van. Valószínűnek tartják, hogy a vonat ellen merényletet követtek el.

Buenos-Aires, május 28. Paraguay és Bolivia között újból feszültté vált a helyzet a már annyi bajt okozott Gran Chaco-kérdésben. Ortiz argentinai elnök felhívást intézett Paraguay és Bolivia elnökeihez, kérve őket, hogy fogadják el a többi amerikai ál-

lamok közvetítését az ellentét békés megoldására. Ha a két állam közvetlenül nem tud megegyezni, Ortiz a hágai döntőbírótság igénybevételét javasolja. Amerikai körökben nem biznak abban, hogy Bolivia és Paraguay között békésen intéződik el a kérdés, mert mindkét köztársaság merően kitart a maga álláspontja mellett.

Ismeretlen spanyol repülőgép bombázott egy francia határvárost

Páris, május 28. Franciaországban meglehetősen izgalmat keltett az a hír, hogy péntekre virradó éjjel spanyol repülőgép jelent meg Cerbere francia határmenti város felett és bombát dobott le. Egyelőre még nincsenek biztos értesülések arról, hogy a bombázó gép melyik spanyol táborhoz tartozott.

Daladier francia hadügyminiszter elrendelte, hogy a montpellier-i ezred parancsno-

ka azonnal utazzék Cerbere-be és tegyen meg minden intézkedést hasonló esetek megismétlődésének megakadályozására. Nagymennyiségű hadianyagot irányítottak a határ szélére, hogy Cerberét megvédjék a légi támadástól. Daladier tárgyalta Sarraut belügyminiszterrel és Campinschi haditengerészeti miniszterrel.

A francia Földközi-tengeri hajóraj több egységet a Cerbere előtti partvidékre küld-

ték. A francia kormány szigorú vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy melyik spanyol hadviselő fél repülőgépe dobott bombákat Cerberére.

Amig 'On alszik

 A Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és tájélatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: **DARMO**

Patikában és drogeriában 4.- és 25.- L

50 milliós közigazgatási panamát lepleztek le Durostor megyében

București, május 28. Az Ordinea című lap mai számában szenzációs leleplezéseket közöl a vizsgálattal kapcsolatosan, amelyet az igazságszolgáltatás hatóságok Tascu-Pucea volt liberális képviselő és prefektus Ghioaga volt prefektus, Nicolae Ghita volt polgármester és egy Alhale nevezetű török kijáró ellen. Valamennyiüket néhány héttel ezelőtt letartóztatták, a

vádtanács azonban a Tascu-Pucea ellen kiadott letartóztatási végzést megsemmisítette.

Nobloc vizsgálóbíró most új vétségeket derített fel a fentiek terhére, akik éveken keresztül kezükben tartották Durostor megye közigazgatását. Megállapítást nyert, többek között, hogy a kormány annak idején 48 vagon válogatott buzát küldött a megyei mező-

gazdasági kamarának, hogy ezt szétossza a kolonisták között. Tascu-Pucea és társai értékesítették a buzát és a pénzen megosztották. Hasonlóképpen jártak el a mezőgazdasági kamarának küldött tenyészbikákkal és tehennel. Az újabban felfedezett panamák összegét 50 millióra becsüli a vizsgálóbíró. A pénzt javarészt bulgáriai bankokban helyezték el.

A sigheteri adótisztviselő esete a szép cigányleánnyal...

Két bűnvádi feljelentés egy meghiusult adóbehajtás nyomán

Sighet. — Pár nappal ezelőtt a sigheteri adóhivatal egyik tisztviselője a cigánynegyedben szedte az adót. Az egyik házban egy 16 esztendő, csinos cigányleány nyitott ajtót a tisztviselőnek. A fiatalember alig intézett pár szót a leánynak, amikor négy markos cigányleány rohant a házba. A botokkal felszerelt cigányok üldögetni kezdték a meglepett tisztviselőt, aki végül is az ablakon keresztül menekült el.

Másnap a cigányleány szülei megjelentek a rendőrségen, ahol bűnvádi feljelentést tettek a pénzügyi tisztviselő ellen, aki szerintük merényletet akart elkövetni leányuk ellen. Egyben azonban kijelentették, hogy 10.000 lej „bánatpénzért” hajlandók a feljelentést visszavonni.

A furcsa ügyek újabb fordulata az, hogy a pénzügyi tisztviselő viszontváddal élt. — Ugyanis zsarolás és hivatalos-

közeg működésének megakadályozása címén ő is bűnvádi feljelentést tett a cigányok ellen.

A különös ügy fejleményeit érdeklődéssel várják a sigheteriek.

Időjárás

Gyors felmelegedés, elvélve csapadék várható. Északon változó felhőzet.

**A hőség ellen
frescot
burettet
tropicalt
ruhavásznat
KATZ**

Posztóáruházában
vásároljon
Olcsó árak!

Kihallgatás közben leugrott a második emeleti ablakból a valutaügypészesen ért kereskedő

Budapest, május 28. Strum Sándor budapesti gyümölcskereskedőt előállították a budapesti valutaügypészesen, — mert megállapították, hogy helvener pengőt csempészt ki az országból. Strum kihallgatása közben a valutaügypészség lipótköruti épületének második emeletéről a nyitott ablakon át fejfel előre kidobta magát. Borzalmasan összeroncsolódott és kórházba szállítás közben meghalt.

Két cluji elárúsító te-
lefonbosszuja, amelyet
bravuros gyorsasággal
leplezett le a rendőrség

Különös módját választotta a bosszuállásnak két cluji ifjú hölgy. Albu Veronika Calea Motilor 87. szám alatti lakásának telefonját minden nap felhívta egy női hang és nyomda festéket nem tűrő kifejezéseket fuvalázott a felhívott hölgy fülébe. Albu Veronika a telefonigazgatóságon bejelentette az esetet. A telefonszolgálat értesítette a bűnügyi rendőrséget, ahol két detektív látott hozzá a titokzatos telefonáló hölgy leleplezésére. Egyik este hét órakor ismét jelentkezett az ismeretlen sértető. Albu Veronika ekkor a telefonszolgálattól kapott utasítás alapján megnyomta a jelzőgombot, amely után a központban egy speciális készülék jelezte, hogy milyen számmal van összekapcsolva. A szám birtokában a két detektív nyomban kiszállt a Str. Fântânelbe, ahol a jelzett telefon előtt két fiatal leányt találtak, akik közül az egyik még mindig barátságosan gurgulázta reprodukálhatatlan kifejezéseit a telefonba. A két leány, Varga Eszter és Coldea Margit cluji elárúsító lányok bevallották a detektíveknek, hogy bosszu vitte őket a telefonálásokra. A két zugtelefonáló ellen megindult az eljárás.

15 millió dollárért perlik Vilmos excsászárt

Még 1740-ben kezdődött a nagy per

(Genf.) Vilmos német excsászárt, Európa „elfelejtett emberét”, a doorni favágo cégurat 15 millió dollár, illetve 50 millió frankra perlik egy olyan ember leszármazottai, akiknek a vagyonhoz való joga bár pillanatig sem vitatható, de ezenkívül a por- nek más érdekességei is vannak: vagy két évszázad, mint az eset előtere és sok más különösség.

A pör eredete 1740-re tehető. Azidőben, Anna Ivanovna orosz cárnő uralkodása utolsó éveiben: Munnich marsall volt az orosz kormány feje. — Ebben az évben a marsall, a cárnő megbízásából, szerződést kötött Nagy Frigyesse, a német birodalom akkori uralkodójával, aki viszont abban az évben lépett trónra. A szerződésben Munnich marsall a németek javára dolgozott, a mit az is bizonyít, hogy Nagy Frigyes meglegedésének jeléül pompás birtokot ajándékozott a marsallnak Bieden német város közelében.

Munnich a méltósága miatt nem fogadhatta el a birtokot, de arról végképpen lemondani sem akart, hiszen a fukarságáról közismert német császár részéről az adományozás szinte történelmi ujdonságként hatott. Elfogadta hát a birtokot — a fia számára.

Ennek a következménye az lett, hogy a marsallt a cárnő öt esztendőre Szibériába száműzte a fiával együtt. Mikor a fukar német császár erről tudomást szerzett, rögtön állami zárlat alá vetette a birtokot, vagyis ismét elvonta a Munnich családtól, mégpedig 1742-ben. Erre vonatkozó határozata úgy szövegezte, hogy mivel a birtok új gazdái nem vehetik kezelésbe a földet, melyek viszont megmunkálást igényelnek, saját maga veszi át a birtok igazgatását, azzal, — hogy azt Munnich marsall fiának, ha az visszatérne, bármikor teljes épségben átadja.

Nem kerülhetett sor erre se, mert a száműzöttek 20 esztendőnél többet is eltöltöttek Szibériában, s csak 1763-ban szabadultak, aztán elkallódtak valahol Nagyoroszországban és a birtokért sohasem jelentkeztek.

Itt kezdődik voltaképpen a nagy pör, melybe magát Vilmos császárt is belevonták s a melynek előkészítéséhez huzamos időn át végzett történelmi kutatások váltak szükségessé. Azért folyik Genfben a pör, mert itt élnek a Munnich család leszármazottjai. A hetedik utód, D'Oppel báró, családja nevében magának követeli a birtokot, ennek érté-

ke hivatalos becslés szerint 50 millió frankra rug. Horneffer dr., a D'Oppel család jogtanácsosa elsősorban Vilmos császárhoz fordult és előadta, hogy Házának egykori tagja adományleveléért jelenleg ő felelős.

Vilmos tett is lépéseket a békés megegyezésre vonatkozóan, elismerte a pör anyagának történelmi jogosultságát, hiszen a pöriratok között ma is ott sárgul az egykori adománylevel, melyet Nagy Frigyes irt alá.

Vilmos császár jogtanácsosainak mégis az a véleménye, hogy a D'Oppel család nem követelheti joggal a birtokot,

vagy annak ellenértékét, — mert éppen Nagy Frigyes volt az, aki kijelentette, hogy a német császárság birtokrészei idegeneknek el nem ajándékozhatók. Bizonyításképpen kilók- ra rugó okmánytömeget csatolt beadványához s így a pör- anyag ma már valószínű történelmi levéltárnak számíthat.

Ezzel szemben a D'Oppel család ügyvédjei azzal érvelnek, hogy az adomány annak idején nem a császár magánkezdése, hanem állami beleegyezéssel véghezvitt cselekmény volt a porosz államnak tett szolgálatok elismeréséül.

Ujszerű közlekedési kihágás

Londonból jelentik: Olyan ügy került az itteni rendőrbíró elé, amin hosszú ideig eltépelődnek még a jogászok. Két gyalogjáró, John Samuels és Carnine Caruso a járdán össze ütközött, előbbi „elgázolta” a másikat, aki viszont a kezében tartott sítáborral akkorát húzott elgázolójára, hogy egyik szemére megvakult. Mindketten állítják, teljes óvatossággal közlekedtek.

Természetesen egymást igyekeztek bemártani. Három hete tárgyalják az esetet, de ítéletet még nem tudtak hozni. Jogászok szerint a gázolónak jár büntetés, mert ellenfele nem hibás, ha odavágott is egyet botjával, de a gázolás megtörtént a közlekedési kihágás fenáll s ha a gázoló sérelmezi a botütést ezért külön perre kell mennie.

Pusztá kézzel megfékezte a veszett kutyát

Bombayból jelentik: Az indiai angol haderő főparancsnoka önfeláldozó bátorságáért nyilvános dicséretben részesítette W. Harlow-Wheeler hadnagyot, a 11. Sikh-ezred tisztjét, aki a peshawari klub helyiségében egy veszett kutyát

élete kockáztatásával tett ártalmatlanná. A tiszt a dühödtebet torkonragadta és térdé közé szorítva addig tartotta, míg valaki agyonlőtte. Közben az eb tizszer megmarta a hadnagyot.

Egy pohár bor miatt akarta megölni feleségét

București, május 28. Borzalmas családi dráma ügyében tett vádindítványt a galatji ügyészség. Maculae Purdei R. sarati kereskedő válopert indított felesége ellen, több tárgyalás volt az ügyben, míg kibékültek az utolsó tárgyaláson. Férj, feleség, rokonok, tanuk a családi házba vonultak, hogy a házaselet helyreállítását megünnepelejk. Az első pohár bornál aztán a házaselek között ismét kitört az ellenségeskedés. Az asszony nem akarta a pohárba töltött bort meginni, mire a férj indulatosan revolvért rántott és mel-

lébe lőtt. Aztán a homlokára szorította a fegyver csövét és kétszer fejbőlötte magát. A családi dráma mindkét áldozatát kórházba szállították. Az asszony felépült, a férj ellenben, az egyik lövés folytán, mindkét szemére megvakult. Gyilkossági kísérlet miatt helyezte vád alá az ügyészség.

Veszek

Ócska ólmo!

Cim a kiadóban

INGYEN

kap egy asztro matematikai kiszámítást annak a számnak a megjelölésével, amely Önnek a sorsjegy szerencsét hoz és értékes tanácsokat. Küldje meg ma születési dátumát, hogy ingyen ideje sorsjegyét beszeresni a július 15-iki húzásra. — Címmezé: „Corvino” Cluj, Str. Mico 4.

Most azzal érvelnek Doornban, hogy a D'Oppel család- nak nem Vilmost, hanem a német birodalmi kormányt kell perelnie. Jelenleg úgy áll a pör, hogy Vilmos a magánvagyon erejéig felelős ösének tettéért. Nagyon természetes, hogy végeredmény csak hosszú hónapok múlva alakulhat ki, de, hogy valakinek, akár a császárnak, akár a Birodalomnak meg kell váltania a két szibériai rab képletes örökét — immár teljesen bizonyos. Így jut az elszegényedett genfi bárocsalád oly vagyonhoz, melyről jóideig nem is álmodott.

NAGYVILÁG

A SZUDÁNI araboknak különös szokásai vannak: a feleség csak akkor beszél az apósával, — ha már gyermeke született, a férfi az anyósával egyáltalán nem beszél.

AZ A DOHANYOS, aki Bulgáriában öngyújtóval gyújt cigarettára, kétezer leva büntetést fizet, mert az államnak gyufamonopoliuma van és ezért az öngyújtó használatát megtiltották.

A FLORIDAI nagy mocsarakban újabban a vadászatnak egy indiai módszere vált divattá. Indiában tudniillik elefánt hátára erősített „les- helyekről” lövik a tigrist. Floridában erre a célra külön gyártott autókat használnak, a melyeknek alváza olyan magas, hogy méteres vízen is kényelmesen át lehet velük gázolni.

EGYES angol parkokban a következő felirású táblák láthatók: „Tessék a füre lépni”. Egy francia muzeumban ez a tetszólítás olvasható: „Kérjük, nyuljon a kiállított tárgyakhoz!” Egy német könyvtárban pedig ez a tábla áll: „A dohányzás meg van engedve!”

Japán is műgyapjút gyárt

Tokióból jelentik: A japán kormány megbízottai Rómában megvették a „Lanital” rendszerű műgyapjukészítési szabadalmának jogait a Távol Keletre. A „Lanital” eljárás szerint Olaszországban készítenek a műgyapjút. A japán módosított eljárás a szőjababból készült caseint használja, amely Japánban rendkívül olcsó. A szerződés függetleníteni fogja Japánt ausztráliai gyapjubeváltól.

EGY EMBER VÁNDOROL KÉT ORSZÁG KÖZÖTT...

FRANKO GYÖRGY, AZ ELSODORT EMBER, SATUMAREN VÁRJA SORSÁRÓL A DÖNTÉST

Seini. — Frankó György 1886-ban született Seiniben. Itt élt és itt dolgozott 26 esztendőig. Akkor elhaltak szülei, semmi sem tartotta már a hegyaljai kis városba és Frankó György elköltözött Careibe. Itt megismerkedett egy leánnyal, akit rövid időn belül feleségül is vett.

Nem sokáig tartott azonban a boldogság. 1914-et irtak akkor és Frankó Györgyöt elvitték a harcra. Négy esztendőt töltött sok kín és szenvedés között Frankó György a háborúban.

1918-ban végre hazajöhetett Careibe.

Odahaza, a kis lakásban — azonban nem várták Frankó Györgyöt. Fiatal felesége a négy esztendei „özvegység” alatt összeköltözött egy másik férfival, akitől gyermeke is született.

Frankót tulságosan megviselte a háború, semmint, hogy nagy tragédiát csinált volna.

Elbúcsúzott volt asszonyától és még az új emberrel is kezét fogott, másnap pedig beadta a válókeresetet felesége ellen. A válóper véget ért és Frankó György ismét költözött.

A Careitől nem messze eső, de már Magyarország területén lévő Tiborszálásra ment, beállt zsellérnek, nemsokára meg is nősült és egy szőke kisfiu apja lett.

Egy héttel ezelőtt Frankó György tiborszálási lakoshoz beállítottak a hatóság közegei és az állampolgársági iratut kérték. Frankónak nem volt meg a magyar állampolgársága, de minden iratával igazolni tudta, hogy már 1918. óta Magyarországon lakik.

Hiába volt minden, Frankó Györgyöt, feleségét és 11 éves kisfiát a csendőrök szombaton reggel áttették a román határon. Hozzon iratokat. Frankóék, minden vagyonukkal — összesen 3 pengővel — a zsebükben Careiig jutottak. Jelen-

lentkeztek a főszolgabírói hivatalban, kérték, hogy nézzenek utána iratainak. Bélyeg, kérvény, pénz kellett volna és így Frankó György nem jutott hozzá semmihez sem. A főszolgabírói hivatal értesítette a csendőrséget és a csendőrség Frankó Györgyöt, feleségét és kisfiát szombat éjszaka visszakeresztelte a magyar határra.

De hétfőn reggel Frankó Györgyöt és családját a magyar csendőrség megint csak áttette a román határra.

Megint Careibe kerültek a főszolgabírószágra, ahol most már utnak indították őket Seinibe, Frankó szülővárosába, hátha ott megtalálják a szükséges iratokat. Orsről-örsre, gyalog és kiehézeve indult neki a kis család az utnak. Lerongyolódva, holtfáradtan érkeztek meg Seinibe, ahonnan a csendőrség bekísérte őket a satumarei prefektúrára.

Itt döntenek majd Frankó György és családja sorsáról.

Ady Endre egykori szerelme nagy szegénységében eladja a nagy költő leveleit

Néhány nappal ezelőtt finom arcú, 40 év körüli szőke hölgy kereste fel a budapesti Nemzeti Múzeum irodalomtörténeti osztályát. Előadta, hogy Sztójka Józsefné Baróti Mária a neve és eddig ismeretlen Ady-leveleket szeretne eladni a Nemzeti Múzeumnak. Sztójkáné előadásából kiderült, hogy 1913-ban és 14-ben levelezett Ady Endrével, Ady ismeretlenül szerelmet vallott az akkor 18 éves, ragyogóan szép urileánynak, aki bármennyire is szeretett volna, szülei ellenzése miatt nem tudott Adyval találkozni és soha nem ismerhette meg a nagy költőt.

Az uriaszony elmondotta, hogy dr. Baróti Lajos főreáliskolai tanár és történetíró volt az édesapja, aki nem ismerte el akkor még Ady költői nagyságát és mikor egy napon megtudta, hogy leánya Ady Endrével levelezik, gyermekét Pestről Balatonalmádiba vitte, ahol azután saját maga őrködött, nehogy a költő és leánya között a levelezés folytatódjék.

Hiába volt minden apai szigor és felügyelet, Baróti Mária, ha nem is gyakran, de minden hónapban küldött egy levelet Adynak és a költő — mint a levelekből kiderül — végtelen gyöngédséggel és örömmel fogadta Baróti Mári-

nak írásait, amelyekre hosszasan válaszolt. Majdnem mind egyik levélben panaszkodik Ady, amiért nem találkozhatnak, az egyik levélben ezeket írja:

„Édes lányom, leveléből úgy veszem ki, hogy a mi kettőnk sorsa rokon, én is olyan egyedülálló lélek vagyok, mint maga”.

— Ha a véletlen nem játszik közre, — mondja Baróti Mária, — akkor talán Ady felesége lettem volna. Ugyanis 1914-ben visszajöttem Budapestre azzal a szándékkal, — hogy most már, ha török, ha szakad, meg kell ismerkednem személyesen Adyval, hisz úgy a költő, mint én, annyira vágytunk már erre. Hirtelen súlyosan megbetegedtem, magas lá-

zak leptek meg, hetekig feküdtem influenzában, majd az orvosok megállapították, hogy tüdőcsucshurutom van és hosszabb kezelésre szorulok. Nagyon megijedtem, attól féltem, hogy végzetes kimenetelű lesz betegsége és ekkor levelet írtam Adynak, melyben feltártam előtte aggodalmait és megkértem őt, hogy felejtse el, mert én még csak szomorubbá, sivárabbá tenném az életét akkor, mikor neki oly nagy szüksége van derűre és boldogságra. Néhány hónappal később Ady megházasodott. Én azt hiszem, ha nem küldöm el Adynak ezt a pesszimista hangú levelet és megismerkedem a költővel, akkor egészen másképpen történt volna minden.

Küldje gyermekét a tengerpartra!

Mangalian, a „PLAJA COPIILOR”,
gyermeknyaralótelep

Dr. Imas M. Róza, Párisban speciálisan gyermekorvos vezetésével különleges ellátást nyújt

Torna, sport, napfürdő stb. szakszerű felügyelet mellett. **Speciális gyermek konyha naponta 5 étkezéssel.** Román magyar német társalgás. Tájékoztató ismertetést küld és jelentkezéseket felvesz **Dr. Imas Róza** București, Str. Nicolae Filipescu 32. Telefon: 2-44-76. Nyitva június 15-től szeptember 15-ig.

Ha betegesen
száraz, hámlik
az ARCBŐRE,
úgy használjon
„STELLA”

tulzsiros
arckenőcsőt,
arcolajat

kis tégely 30, nagy 60 lei
Fólerakst:

DROGUERIA
„APOLLO”

Farkas István Oradea, Regele
Ferdinand 7-bis
és a „CORSO” dátumzárta.
Naponta postai szétküldés.

János bácsi

mit szól maga a cseh események alakulásához?

— Nehéz hét volt, annyi bizonyos, osztán a háborút is csak a könyökünkkel suroltuk, csak azt nem értem, hogy Hánylánynak miér kellett előbb Londonyba, osztán meg Münchenbe utaznia azér, hogy mekkérgye leülhet e Hodzsával tárgyalni. Ahejett, hogy otthun maradt volna és minyán Hodzsának mondta volna meg, hogy mit akar, nem pejjig Hitlerül kérdezte volna meg: mit is akarok én?

— Nem mult el még a veszély. A szudéta-német ügy nincs elintézve.

— Bizony olvastam, hogy a londoni minyiszerium megint kiküldött egy igazgatót a közepéurópai hejzet tanulmányozására. Halifaksz külügyminyiszer meg Csemlerlén minyiszerelnök nem akarnak még egy hétfőji vigkendet elmulasztani amijatt a Csehszlovákija mijatt.

— Hát a benemavatkozás bizottság újabb határozatához mit szól?

— Nagyon eshet az eső Panyolországba, hogy újra elővet ték a benemavatkozó bizoccságot, amék megint beavatkozik a panyol ügybe, oszt aszongya, hogy haza kell szállítani az önkénteseket, amíg van belőlük még élő.

— Mit szól a halálbüntetés bevezetéséhez?

— Én is kíváncsi vagyok, hogy mék kivégzési módot fogják választani: a gilotyint-e, vagy a puskagolyót? Meg osztán kíváncsi vagyok, hogy ha meghirdetik a hóhéri állást, jelentkezik-e az én elcsapott végrehajtó ismerősöm?

— Mit szól Codreanu elitéléséhez?

— Tíz évi kényszermunka, vagyis tíz évig muszáj lesz dógoznia, 38 évig ugyse sokat dógozott.

Amig Ön alszik, a Darmel dolgozik. Éjjeli nyugalma nem zavarja és mégis estétől reggelre biztosan hat. Fájdalom nélkül hajt, könnyű és teljes ürülést idéz elő.

IPAROS UJSÁG

75 ezer lei helyett 150.000 lei

Az üzleti könyvekre vonatkozó rendelet szövszerinti szövege

Jelentettük, hogy az oradeai pénzügyigazgatóságra is megérkezett a pénzügyminisztérium rendelete, amely a 200+100 lejes átalány-összeggel megváltható üzleti könyvek tartását és az eddig 75 ezer lej helyett 150 ezer lej határig emeli fel az adóalap szerint.

A rendelet száma 55162-938. és szövszerinti szövege a következő:

Pénzügyigazgató ur!

Hivatkozással előző 1938. évi 170.554 számú és április 2-án kelt 3866 számú rende-

teinkre, amely a kiskereskedők és kisiparosok által kifizetendő 200 lejes taxára vonatkozott avégből, hogy ne legyenek kénytelenek kereskedelmi könyveikbe műveleteket bevezetni — tudomására hozzuk Önnek, hogy a minisztérium megváltoztatja a kiskereskedők és kisiparosok minősítését — 75 ezer lei jövedelemről ahogyan az 1938 évi 3866 számú rendelet megszabta — és a jövőben kiskereskedőknek és kisiparosoknak minősíti mindazokat, a kereskedőket és iparosokat, akik-

nek évi 150 ezer leig terjed a jövedelme.

Igy tehát a 200 lejes évi taxa a könyvekbe történő bevezetések elengedéseért mind azok által kiegyenlítendő, kiknek évi jövedelme ezen összegig terjed.

Igy szól a rendelet. Természetesen a 200 lejes taxán kívül külön le kell fizetni a Banca Nationalához a 100 lejes taxát a repülőbéllyeg megváltására. A fenti rendeletről azonban világosan kitűnik az is, hogy aki a 200 lejes taxát lefizeti, nem köteles semmit beírni könyveibe.

mon Martin, Kerekes József, Dones Erzsébet, Barso Martin, Grosman Dávid.

Junius 6-án délután 4 órakor: Bumda Péter, Kajtor Lajos, Klein Jenő.

Stat-könyvek

és lapok kaphatók a

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4
Telefon automata 28.00.

Ara 40 és 70 lei

Megkezdte a város a taxakivetési jegyzőkönyvek kikézbcsítését

Oradea, május 28. A városi taxakivetések ellen sok a panasza, a bizottságok derűborura emelik az adóalapot. A város már megkezdte a kivetési jegyzőkönyvek kikézbcsítését. Sokan nem kapják meg a kivetési jegyzőkönyvet sem, hanem egyszerűen megkapják a fizetési felszólítást. Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy mihelyt megkapják a kivetési jegyzőkönyvet (vagy, ha csak „somația”-t kapnak, ennek alapján tudakolják meg a kivetési jegyzőkönyv számát a városnál)

Alább közlünk egy felebbcsési formulát:

„Domnule Președinte!

Subsemnatul... (név) domiciilat în Oradea Str... (utca) No... (szám) de profesiune... (fogl.) prin prezenta fac apel împotriva procesului verbal de impunere No... din... al Primăriei Oradea, prin care am fost impus cu o taxa comunală de Lei... după valoarea locativă evaluată la...

Motivele apelului meu pe scurt sunt următoarele: Valoarea locativă a localului meu a fost evaluată un mod exagerat fără nici o bază reală, deoarece valoarea este de Lei... a valódi bérérték), după cum se dovedește din cele voi prezenta la desbaterea apelului meu.

Fac apel și împotriva impunerii și pentru taxa de pompieri, taxe pentru servitor, precum și alte taxe impuse prin același proces-verbal, cări au fost impuse fără bază

reală.

Motivele pe larg ale apelului meu le-voiu depune la desbaterea de apel.

Oradea, la...

Cu toată stimă:

Domnei Sale:

D-lui Președinte al Comisiei de Apel al Municipiului, Oradea.

Május 28-án kezdődnek az oradeai Munkakamaránál a főpincéri vizsgák

Az oradeai Munkakamaránál a héten megkezdődnek a pincérvizsgák a mesterkönyvért. Minden főpincérnek mesterkönyvvel kell rendelkeznie és aki nem tudja igazolni, hogy legalább 5 éven át főpincér volt — köteles vizsgát tenni.

A vizsgák sorrendje a következő:

Május 28-án reggel 9 órakor:

Baum Imre, Kereskes Károly, Fuchs Géza, Nagy Gyula, Hausly István, Baummeister Ernő, Hemovits Sándor.

Május 30-án, délután 4 órakor: Gindl Gyula, Haiti József, Vajda Béla, Hartstein Máté, Priviter József, Braun Miklós, Kerekes Elemér.

Május 31-én, reggel 9 órakor: Schreiber Ferenc, Splăcan Ioan, Kohn Béla, Bekici Ioan, Flora Iosif, Schmabel Zsigmond, Aron Lővi.

Junius 1-én reggel 9 órakor: Markovits Sándor, Kovács János, Klein Ignac, Kovács István, Köves Géza, Blum Mór, Moskovits Géza, Weisz László.

Junius 3-án délután 4 órakor Suzman József, Kerekes

Elemér, Székely István, Klein Jenő, Tar István, Schnabel Emil, Gagara Vasile.

Junius 4-én reggel 9 órakor: Perlik Árpád Sándor, Neuman József Fisler, N. Ignác, Solo-

Tivoli rendkívüli cowboy szenzációja 14 felvonásban

Texasi granicsárok Fekete légió!

Fred Mac Murray és Jean Parker-rel telve a vad törzsekkel való harcok csempészések, fordulatok cselekményekkel. Miky Maus.

Iparosküldöttség Ralea munkaügyi miniszternél

București, május 28. A román iparosok uniójának küldöttsége Ionescu Teodor elnöke alatt kihallgatáson jelent meg Ralea Mihai munkaügyi miniszter előtt és átadták a kongresszus határozati javaslatát, amely a következő iparos kívánságokat tartalmazza:

A munkakamarák tevékenységének kiszélesítése, hogy a munkakaraknak is ellenőrzési joguk legyen az üzemekben és műhelyekben, döntőbíráskodás létesítése a munkakamarák mellett. A munkaka-

marák interimárbizottságait a szakmai szervezetek valódi képviselőiből állítsák össze. Módosítsák a munkakamarai és betegsegélyző-törvényt. Az iparos-hitel megkönnyítése, a 7 napos táppénz kötelezettség eltörlése, stb. (Ezeket a kívánságokat már részletesen ismertettük.)

Ralea munkaügyi miniszter jóakarattal hallgatta meg a küldöttség előterjesztését és megígérte, hogy minden kívánságot behatóan fog tanulmányozni.

Párisi hulladék...

(Levél a Fény Varosából.)

Páris, május.

Ne legyünk finnyáskodók és kényeskedők, hanem szálljunk le az élet legmélyére, ha igazán meg akarunk ismerni egy társadalmat. A nemzet éppen úgy benne van a hulladékában, mint a történelem a halottaiban.

Gyermekkoromban gyakorta turkáltam a szemétláda mélyében.

Mennyi furesz csodát rejtett egy ilyen pléhvel bélelt fatartány. Benne egy család életének a negatívja. Mint egy érzékeny lemezt, csak a világosság felé kell tartani, s azonnal előbujtak a figurák, derűsen, vagy bánatosan, segítőleg, vagy rosszhiszeműleg, már amilyenek voltak éppen.

Minden társadalmi osztálynak más szemétládája van. A mienk középosztályu polgári hulladékot tartalmazott. Dominált benne a hamu és a krumplihéj, valamint a csirkebél és a pergamen, amelyen könyved pazarlással mindig volt még fél zsemlére való vaj, mintegy a monarchia liberális korszakát jellemző bő esztendő tanúságaképpen.

A hálószobának, ebédlőnek, gyermekszobának és a cseléd vackának külön-külön élete van. Ezek az életek visszatükröződtek a szemétládaiban. Még lelki vonatkozásaikban is. Nálunk apa és anya suttogva beszéltek a gyerekek előtt. Nur nichts vor dem Kind... — De részemre nem létezett titok. A szemét elárult mindent. Egyszer egy verset is találtam a hulladék között. Az apám írta s így kezdődött: Fogadja fájó levelem... Az előző este fojtott vita szűrődött ki a hálóból. Ez volt a pozitívum. S a vers a negatívum. A kettőből pontos képet nyertem a vihar körülményeiről s noha elítéltem atyámat, mégis tiszteltem benne a polgár férfias lemondását, a mellyel fájó levelét a szemétkébe dobta.

Később, amikor felcseperedtünk, mind gyakoribbak voltak a poétikai levelek a hulladékban: ez volt a pubertás. Időnként porcelláncdarabok vegyültek el a szemétben. — Ilyenkor a cseléd a sarokban bögött, mert az anyám az edénytörést pofonnal torolta meg (a fentemlitett korszak ugyanis polgártól lefele még feudális volt.) Tele volt ez a szemétláda keserűséggel, szerelemmel és gyűlölettel, jóléttel, rábszolgasággal és betegséggel meg egészséggel... mindazzal, ami a polgárfamilia lelki és testi életét alkotja.

Alapjában meg kellene írni a szemét szociológiáját. Menynyire egybeesik például a

hulladék fejlődéstörténete a magyar társadalom szomorú s vidám históriájával.

Az olvasó még emlékeztethet rá, hogy a század elején, talán 30 évvel ezelőtt a szemétláda még a konyhában állott. Kispolgári házakban a konyha szorosán összetartozott a szobákkal. Ezért azután az egész lakást állandó pára lebegte be, a hulladék oxidációjának az a tipikus illata, amit Rousseau nevezett el odeur de compromis-nak, a kiegyezés szagának. Kossuth is azt írta Helffnek, hogy minden kiegyezésnek van valami szaga.

Ez volt a magyar kispolgárság 67-es illata.

Később, a függetlenségi eszme uttörésekor a szemétláda kikerült a folyosóra. Emlékszem még arra a főpolgármesteri rendeletre, amely a szemétkiparancsolta a lakásból. A függetlenség a dolgok tisztultabb megítélését hozta s vele együtt oszladozott az odeur de compromis.

A szabadelvűség még előrehaladottabb korszakát újabb főpolgármesteri rendelet tette emlékeztetéssé. A háztulajdonos köteles volt a lakók számára val arányos nagyságu ládát felállítani a világítóudvarban — (gyermekkorunk boldog Licht-hof-ja). Azt hiszem, a második Wekerle-kormány idejére esik ez az ujtás.

Sok ilyen fejlődéstörténeti részlet lenne még (akadtak például átmeneti esztendők, a melyekben a hulladék elvörösödött), de a detailokat egy újsághasáb nem engedi meg. Általánosságban annyit megállapíthatunk, hogy az Ember és a Szemét szabályos időközökben mindinkább eltávolodtak egymástól. A tétel, amit empirikus szemléletünk alapján megfogalmazhatnánk, talán így hangzana.

Minden korszak annyit nyert polgárosultságában, mint amilyen távolságot von ön maga és hulladéka között.

Ma elmentem a Rue Faubourg St.-Honoré-ba, ahol a Rothschildék palotája áll. A bárók hulladékát akartam megnézni, ha nem pillanthatok bele a kincsesládájukba, lássuk hát a szemétládájukat; — George Gross is alulról szemlélte a porosz társadalmat s mégis kitűnően figyelte meg lényegét.

Sajnos, Rothschildéknak még a szemétkük is megközelíthetetlen. Hulladék természetesen sok akad egy ilyen kastélyban, de amit kihajítanak, azt egy csőrendszeren keresztül légnyomással negyven méterrel a föld alá préselik, bele a párisi csatornahálózatba, ezen

keresztül meg a Szajnába, a mely a Rothschildék hulladékát szépen elmosza az Óceán felé.

Mégis, mi minden találódik a palota szemétkéjében? Először is sok langousteváz, amely így légnyomással rendszerrel visszakérül a tengerbe, ahonnan eredetileg elhozták. Természetesen, a velőt közben már kiszívta belőle Alfonz báró, akinek ez a szelid, rózsaszínű rák a kedvenc eledele.

Mindennap csomó csokor és bokréta kerül le a mélybe. Ez napi ezer, havi harmincezer frank. Ennyibe kerül a palota virág-ellátása. Henry báró és a kis baronesszek is szeretik a friss rózsákat, székfüket és labdavicagokat. Néha a Kárpátok tájáról farkasbogyó érkezik Párisba és pukantó is, amelynek fehér, tejes gyöngyszemeit éppen úgy süttögetik el az apró Rothschildok, mint odahaza a mezítábas zsellérkölykök.

Aki kutathatna a hulladékban, mikroszkópikus csontvázakat találna a langoustevázak között. Pacsirta-csontok. Vajban sütik meg s petrezselyemmel szórják be a csöppnyi állatokat. Minden pacsirta egy félfalat.

Több felvilágosítás nem telik ki a lakájtól. Sosem érdekelte a szemét. De nem lehet kétségünk afelől, hogy a francia nagytőke és a francia konyha minden művészete benne lehet a légnyomással küldeményekben. Megsértené a Rothschildok civilizációját, aki egyebet gondolna.

Hajnaltájt iromba, bűzös kamionok gördülnek végig a hideg és magányos párisi utcákon. Megállanak a házak rothogat, buja szemétké. A hulladék-kocsik szállítmányukat messze-messze a várostól, óriási völgyekben öntik ki. A szeméthegeken százmilliárd légy lakik. A legundorítóbb állat. Tessék elolvasni Brehm-et, a légy ötvenszer ürül ki naponta. Ötvenszer százmilliárd egyenlő ötblillió.

Trillió bacillus, amelyek négymillió város halszagu, előtt s magukkal viszik a minden 24 órában megszásszorozzák önmagukat.

S emberek, akik turkálnak a szemétkben. Csontot, rothadt rongyot, törött üveget keresnek. Hulladék-emberek. Oruk már nem létezik, szaglószerük elhalt. Azt mondják, kellemes a szemét, egyenletesen meleg és nedves a temperaturája.

Valószínű jön majd egy korszak, amely a Rothschildok lég-

nyomás szemétké-rendszere és a hulladék-emberek orjárat-nyomorodása között eltűnteti a kiáltó különbséget.

Ebben a korszakban fog kialakulni a boldogabb társadalom.

Marseille-ben, ahol tudvalegileg Európa legvidámabb, legkönnyelműbb és leghazugabb emberei élnek, a szemétket egyszerűen kihajítják az ablakokon. Hajnalban hatalmas, zsíros patkányok lepik el az uccákat, felfalják a szemétket s elszállítják a hulladékot a csatornába, amely a Földközi tengerrel áll összeköttetésben.

Engedjék meg, hogy a „Midi” című nagy marseillei napilap május 14-i számából ideiktassam az alábbi kis cikkekcskét:

„Pascal állástalan hajóslegény ma éjszaka negyed 12 órakor az Amandier uccán ment végig, amikor a fejére egy csomag háziszemétket esett. A halgerinceket tartalmazó csomagban egy üveg is volt, amely a koponyáját betörtte. A rendőrség azonnal felvettette a Hotel-Dieu kórházban. Nem tudjuk eléggé figyelmébe ajánlani a háziaszonyoknak, hogy amikor a szemétket kihajítják az ablakon, a csomagba ne tegyenek tulnhez és a koponyára veszélyes tárgyakat”.

Az Amandier-uccai eset óta a marseillei francia nők, akik éppen úgy tisztelik az egyén mindenfajta jogát, mint a franciák általában, csak puha és cseppfolyós szemétket hajítanak ki a harmadik és negyedik emeletről. Pascal állástalan hajóslegény balszerencséje tehát ne riasszon vissza senkit e csudálatos várostól, ahol oly nyüzsgő a kikötő és oly dalosak az uccák. Nagyobb baj többé nem fog történni a halgerincek és forradalmak városában. A szilárd halmazállapotú hulladék kiküszöbölése óta legfeljebb valami meles és ragados folyik majd végig a globetrotter arcán.

Ezzel szemben a mólóról el pillanthat Afrika felé, a láthatáron gőzösök füstölögnek s utrakészen állanak a cirkálók a spanyol partok felé.

Kérje mindenütt az eredeti

Biró-féle

csemege

Liptói túró

Izre, zamatra és tápértékre utólérhetetlen.

Óvakodjék az utánzatoktól!

Rádió műsor

VASÁRNAP

BUCUREȘTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhirdető, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Ismétlés. — 13.25 Hangverseny. 14.15 Hírek. 15.05 Vidám negyedóra. 19.15 Táncczene. 20.30 Ének-kar. 21 Hírek. 21.10 Esti hangverseny közvetítése. — 22.50 Hanglemezek. Közben: hírek, felolvasás. Majd utána körülbelül 23.10 A hanglemez műsor folytatása. Utána hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Majd közlemények.

BUDAPEST I. 9.30 Hírek. 9.50-tól kb. 11.40 Egyházi ének és közös szentáldozás a Hősök-teréről. A szentmisét Eugénio Pacelli bíboros pápai legátus mondja. A mise után Összentsége XI. Pius pápa rádiószózat. Közvetítés a Vatikán-városból. Majd a pápai szózat magyar ismertetése. 12.15—13.15 Evangélikus ismétlés. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 14.15 Hősök napján. 15. Lemézek. 16. Gazdáknak. 16.45 Cigányzene. 17.40 Az Eucharisztikus kongresszus záróközvetítése és befejező ünnepsége. 19.50 A rádió szalonzenekara. 20.25 Helyes magyarság. 21. Emlékezzünk, hangjáték. 22.15

HÉTFŐ

BUCUREȘTI. 7.30: A reggeli műsor közvetítése, majd: hírek, felolvasás, viz- és időjárásjelentés. 13: Gramofonlemez. 13.25: Sporthírek. 13.40: Gramofonlemez. 14.15: Hírek közvetítése. 14.30: Gramofonlemez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.15: Hanglemezek. 20.05: Esti hangverseny. 21.25: Hanglemezek. 21.35: Kamarazene. 22.05: Maria Marinescu-Moreanu énekhangversenye. Menuet: Elégia. Bemberg: Indiai dal. Bizet: Carmen, ária. Massenet: Cid, ária. 22.30: Hírek. 22.45: Étermi zene. 23.45: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna. Utána gramofon. 8.20 Étrend. 9.30 Hírek. 9.50—12.30 Szentmise a Szent János kórházban az Országháznál. 13. Déli hangverseny. 13.05 Cigányzene. — 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Az 1. honvéderő kórház zenekara. 15.30 Hírek. 16. Árgolyahírek. 17.15 Diákféltő. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Előadás. 18.30 Hanglemezek. 19.15 Rézuralom, elbeszélés. 19.45 Cigányzene. — 20.10 Helyes magyarság. 20.30 Előadás. 21. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 22.10 Hírek. 22.45 Vonósnegyes. — 23. Arany nyelvű előadás. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldre.

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CÉGNEL ORADEA

Kémkedési ügyben hallgatják ki Amerikában a Bremen legénységét

Newyork, május 28. A Bremen kapitányánál a hajó befutása után szövetségi közegek jelentek meg és közölték, hogy a legénység több tagjának meg kell jelennie a kémkedési ügyben kiküldött vizsgálati bizottság előtt. Ez Griebler amerikai német nemzetiségű cialista vezér titokzatos körülmények között történt távozásával áll kapcsolatban.

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés ára szavanként 2 lei. A legkisebb hirdetés 10 szóig 20 lei. A rumba igazoló-jegy szelvényei ellenében 10 szavas apróhirdetést 10 lejért közölünk. Jellegével, vagy „cim a kiadóban” jelzéssel feladott hirdetéseknek 10 lej pótdíj fizetendő. Csak válaszbélyeges érdeklődésre válaszolunk.

Előfizetési díj havonta 40 lei

POSTA

Róna fényképésznél

legolcsóbb, legszebb a fénykép!!

6 db csak 80 lei!

Ugyanaz, ami a kirakafalm-ban látható!

Kérem a n. é. közönséget, ne hagyja magát a konkurenciától félrevezetni

Középkorú nő jobb iparos ismerettségét keresi. Kezdetben minden nehézzel. 2204

ALLAS

Keresünk Gheorgheni (jud. Ciuc) részére ügyes, megbízható lapbizományost. Havi 2000 lei kereset biztosítva. Jelentkezni a kiadóhivatalban, vagy Gheorgheniben a Magyarság árusánál. 2154

Ioșia telepen lakó lapkihordót bevezetett helyekre felvesz a Friss Ujság. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Wertheim-pénzkazetták

készít

STERN mechanikus
Oradea, Avram Iancu-u. 18.

Gépészt keresünk azonnali belépésre, Diesel-motor kezeléshez, javításához, vasesztergályozáshoz tökéletesen értenie kell. Lakatos-malom, Săcueni-Bihar. 2205

Románul tudó leány felvétetik. Kandel kézimunkaüzlet. Săpășău. 2206

Ápolónők privát betegek mellé kerestetnek. Cim: Zsidókórház. 2207

Tanuló leányt, angol-francia női szabósághoz felvesznek. Salon „Vestul”, Str. Vlahuța 2. 2214

Bevezetett helyre, fix fizetéssel és jutalékkal, 2000 lejen felüli biztos keresettel, gyakorlott lapkihordót felvesszünk. A liget környékén lakók előnyben. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

VÉTEL-ELADÁS

Herbst ékszeráruház, Regele Ferdinand 3. Veszek aranyat, ezüstöt, arany fogakat. Javítok órákat, ékszereket. Brillántot, gyémántot magas értékű veszek.

Eladó egy darab ikerablak, redőnytokkal. Str. Lahovary 29. 2193

Eladó két ajtó jégszekrény. Cim a kiadóban. 2061

Magánház eladó Colonia Ioșia 57. ucca 16. sz. Értekezni ugyanott. 2192

Eladó hintaszék, gyermekfürdőkád, lámpaernyők, virágállvány. Cim a kiadóban. 2062

Eladó ház, 2 egy szoba, konyha, mellékhelyiség, kert. Értekezni Bul. Regele Ferdinand 49. pince vendéglőben Fűtőház mellett. 2156

Eladó két szoba konyhás ház Str. Constantinescu 24. Colonia Köblös. 2203

SPORT

Összeállították a Kuba elleni válogatottat

A következő csapat játsza Románia első világbajnoki mérkőzését:

Pavlović, Burger, Felecan I, Vintila, Rasinaru, Raffinszky, Bindea, Kovács, Barátky, Bodola, Dobay.

Ezenkívül még a következő hét játékos utazik a VB-ra: Szadovszki, Chiroiu, Barbu-lescu, Dobra, Moldoveanu, Prasszler, Bogdan. Kiesett a keretből: David, Wetzler II, Nagy és Brandabura.

Árokba fordult egy italokat szállító teherautó

Mercurea-Ciuc, május 28. — Könnyen végzetessé válható bal eset történt a Bărbat Octavian szesznagykereskedő cég egyik tehergépkocsijával. A gépkocsin Aigner Ferenc tisztviselő irányítása mellett italokat szállítottak a ciuci községekbe. A Sănmărtin és Săncraieni köz-

ség között levő, úgynevezett „Nagymezőn” a gépkocsi árokba fordult. A teljes italkészlet, mintegy negyvenezer lei értékben megsemmisült. Aigner, valamint a kísérő személyzet és a gépkocsivezető nem sérültek meg.